

Factors of Leadership Traits for Developing Business Students in the Era of Thailand 4.0¹

Khomkrit Nantharajphong²
Prasopchai Pasunon³
Thirawat Chantuk⁴

Received: June 27, 2017

Accepted: August 10, 2017

Abstract

The purposes of this research were, 1) to study factors of leadership traits of business students in Thailand 4.0 Era; 2) to study the level of leadership traits of business students in Thailand 4.0 Era; and 3) to compare traits of leadership of business students based on the differences in personal factors. The sample consisted of 500 full-time undergraduate business students in junior and senior years of a public university in Bangkok. Questionnaires were used for data collection. Proportional stratified random sampling and purposive sampling methods was used and analyzed by statistical software for the social sciences. Data analyses were conducted by using a variety of technique: descriptive statistics, exploratory factor analysis, t-test, one way ANOVA and Multiple Comparison. The research results showed that, 1) the traits of leadership of business student in Thailand 4.0 Era consisted of 10 components and could explain 60.38% of the variance; and 2) the highest level of leadership traits ranged from ethics and morals, to learning and development, personality, human relation and adaptability, ICT Skills, ability to act as a role model, and creativity, respectively. The level of leadership traits of the samples reported was high; 3) business students who have different personal characteristics (including gender, college-years, major, GPAX and experience in student affairs) resulted in different traits of leadership, significant at .05 level. These results could be used for developing business students in Thailand 4.0 era and constructing a new measurement for business students' leadership traits that comply with the context of Thailand.

Keywords: factors analysis, leadership traits, Thailand 4.0

¹ Research Article

² Lecturer at Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology,
E-mail: aj.khomkrit@gmail.com

³ Associate Professor at Faculty of Management Science, Silpakorn University

⁴ Assistant Professor at Faculty of Management Science, Silpakorn University

องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนา นักศึกษาบริหารธุรกิจ ในยุคประเทศไทย 4.0¹

คมกริช นันทะโรจวงศ์²

ประสพชัย พสุนนท์³

ธีระวัฒน์ จันทิก⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 2) เพื่อศึกษาระดับของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 3) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบริหารธุรกิจ ในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 ของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยเทคนิคต่างๆ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบเชิงซ้อน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 60.38 2) ระดับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำที่มีค่ามากที่สุดคือ คุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง บุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยอยู่ในระดับมาก 3) นักศึกษาบริหารธุรกิจที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม และการมีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการสโมสรฯ หรือชมรม แตกต่างกัน มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนา นักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดจนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ ประเทศไทย 4.0

¹ บทความวิจัย

² อาจารย์ ประจำคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อีเมล: aj.khomkrit@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีว่าในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจโลกถูกขับเคลื่อนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ตั้งอยู่บนฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) กล่าวคือ เป็นการใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากธุรกิจที่ได้รับความสำคัญหรือเป็นตัวหลักของระบบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันไม่ใช่ธุรกิจอุตสาหกรรมอีกต่อไปแต่กลับเป็นธุรกิจบริการและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ขึ้นมายึดพื้นที่แทน (ทศพล กระต่ายน้อย, 2555: 1) กระแสของความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีดังกล่าวที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ทำให้ทุกบริบทของสังคมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดและยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อระดับประเทศตลอดจนองค์การต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม ไปจนถึงระดับบุคคล ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพัฒนาองค์การและประเทศให้มีความสามารถแข่งขันในระดับสังคมโลกได้ (นัยณ์พร ปะทิ, 2556: 1)

กระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ผลักดันให้ประเทศไทยอยู่ในระยะการเปลี่ยนผ่านทำให้เกิดโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน Thailand 4.0 ซึ่งเป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุลพร้อมๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกรุ่นที่หนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ 4 อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยขับเคลื่อนผ่านกลไกประชารัฐ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559: 8)

การขับเคลื่อนการพัฒนาองค์การในยุคประเทศไทย 4.0 ให้สำเร็จต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือเป็นกุญแจของความสำเร็จและมีประสิทธิภาพและมีความมีประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งมีการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์จำนวนมากทั้งต่างประเทศและในประเทศ ที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ผลการปฏิบัติงานของบุคคลและของกลุ่มหรือทีม แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ ความเป็นพลเมืองดีขององค์การ ความฉลาดทางอารมณ์ การรับรู้ความยุติธรรมขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ รวมถึงความไว้วางใจและภาวะผู้นำของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือพนักงานในองค์การ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2553: 82) นอกจากนี้ผู้นำและผู้บริหารทุกองค์การจำเป็นต้องตระหนักรู้เท่าทันเทคโนโลยี ซึ่งเป็นตัวการเปลี่ยนแปลงสำคัญในทุกองค์การอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ บนแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน การส่งสมความรู้ของสังคมด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ (ต้องลักษณะ บุญธรรม, 2559: 217) ด้วยเหตุนี้การพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และมีคุณลักษณะทางภาวะผู้นำที่เปี่ยมด้วยศักยภาพที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนองค์การต่างๆ ให้ก้าวไปสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนในอนาคต

ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดให้ภาวะผู้นำเป็นทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ

ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษา และแผนอุดมศึกษาระยะยาว ซึ่งต่างก็มุ่งให้สมาชิกในสังคมเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ (ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, สิริฉันท สติกรกุล, เตชพาพพงษ์ และ ปทีป เมธาคณวุฒิจิ, กำลังจัดพิมพ์) ปัจจุบันเป็นที่น่าวิตกเนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาเด็กและวัยรุ่นไทยขาดภาวะผู้นำ เด็กและวัยรุ่นไทยจำนวนมากไม่เพียงไม่มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้นำ หากแต่มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่มีภาวะความเป็นผู้นำอีกด้วย เนื่องด้วยสาเหตุที่เด็กและวัยรุ่นไทยอยู่ภายใต้สังคมที่เคยชินกับการเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ การไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะในประเด็นที่แตกต่างจากคนอื่นเพราะกลัวเป็นแกะดำ สภาพครอบครัวไทยจำนวนมากที่ดูแลเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด รวมถึงระบบการศึกษาไทยที่ครูจำนวนมากสอนโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำเท่าที่ควร ในขณะที่ปัจจุบันสังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีภาวะผู้นำ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางของประเทศให้อยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ม.ป.ป.) ขณะที่ภาคธุรกิจต่างๆ ของประเทศไทยที่กำลังพัฒนาไปสู่ยุคสังคมเศรษฐกิจดิจิทัลและมุ่งขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ความรู้ และความคิดใหม่ๆ ย่อมต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะสอดคล้องต่อการพัฒนา นักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคปัจจุบันถือจึงเป็นกำลังสำคัญของภาคธุรกิจในอนาคตอันใกล้ การปลูกฝังและพัฒนาภาวะผู้นำให้ถึงพร้อมที่จะออกไปเป็นหลักในทุกองค์การภาคส่วนและร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงเวลาที่ประเทศไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาประเทศไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 การเตรียมทรัพยากรบุคคลที่จะออกไปประกอบวิชาชีพเป็นผู้นำในองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนถือเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีโอกาสจะเลยได้ การวิจัยในครั้งนี้จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนา นักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคเปลี่ยนผ่านสู่ประเทศไทย 4.0 ให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่เหมาะสม สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้าง ปรับปรุงเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้เหมาะสม อันจะทำให้ในอนาคตองค์การต่างๆ ในประเทศไทยมีทรัพยากรบุคคลด้านบริหารธุรกิจที่มีคุณค่า มีภาวะผู้นำ พร้อมขับเคลื่อนให้องค์กรต่างๆ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0
2. เพื่อศึกษาระดับของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความสำคัญของภาวะผู้นำ

มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้มากมาย นักทฤษฎีที่ให้ความหมายของภาวะผู้นำสอดคล้องกัน ได้แก่ Hersey & Blanchard (1996) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการที่ใช้อิทธิพลให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล พยายามปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Fiedler (1971) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นการปฏิบัติงานของผู้นำเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ขณะที่ House (2004) กล่าวว่าผู้นำจะต้องมีความสามารถในการริเริ่มการทำงานหรือวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ตามบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยตนเอง จึงสามารถสรุปได้ว่าภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อก่อให้เกิดอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการทำงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ภาวะผู้นำได้ถูกหยิบยกมามากครั้งในกลุ่มผู้บริหารและผู้จัดการซึ่งถือเป็นประเด็นที่ไม่อาจละเลยได้ トラบใดที่องค์กรการยังต้องมีบุคคลทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำภายในตัวผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะผู้บริหารมีบทบาทและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ธัญญา ประจงใจ, 2557: 18)

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มีหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait theories) แนวคิดนี้มุ่งอธิบายบุคลิกลักษณะของผู้นำ โดยเชื่อว่าผู้นำจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป คุณลักษณะผู้นำ (Trait of leadership) จะเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งที่จะทำให้ทราบค่าของผู้นำแต่ละคนว่าดีหรือไม่ดีเพียงใด คุณลักษณะผู้นำแต่ละคนสามารถที่จะพัฒนาขึ้นได้ ผู้นำที่ประสบผลสำเร็จคือผู้นำที่หมั่นสำรวจตนเองว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร และคุณลักษณะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะผูกใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความรัก ความศรัทธาในตัวผู้นำ และเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ นักวิชาการกลุ่มแนวคิดนี้จึงมุ่งศึกษาคุณสมบัติที่แตกต่างดังกล่าว จากการศึกษาผู้นำที่มีความโดดเด่นหลายคน ซึ่งสามารถแบ่งคุณสมบัติที่ค้นพบได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง รูปร่างภายนอก อายุ 2) ลักษณะทางความสามารถ เช่น ความเฉลียวฉลาด ความรู้ ความสามารถในการพูดในที่สาธารณะ และ 3) ลักษณะบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบเปิดเผย-เก็บตัว (Bryman, 1992) ตัวอย่างแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ เช่น Gardner (1986) ที่อธิบายคุณลักษณะภาวะผู้นำว่ามีองค์ประกอบสองส่วนคือ 1) The tasks of leadership ซึ่งกล่าวว่าภาระงานที่จำเป็นสำหรับผู้นำมี 9 ประการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย (Envisioning goals) การยืนยันยึดในคุณค่า (Affirming values) การจูงใจ (Motivating) การบริหารจัดการ (Managing) การทำให้เกิดการทำงานที่เป็นหนึ่งเดียว (Achieving workable unity) ความสามารถในการอธิบายได้ (Explaining) การเป็นสัญลักษณ์ (Serving as a symbol) การเป็นผู้แทนของกลุ่ม (Representing the group) และการสร้างสรรค์ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ (Renewing) 2) Leader – constituent interaction ผู้นำต้องมีสิ่งที่พิเศษเหนือบุคคลอื่นๆ มีอิทธิพลที่เหนือบุคคลอื่น เพื่อ

ตอบสนองความต้องการ ความคาดหวังของบุคคล มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาให้ผู้อื่นตามให้มีความแข็งแกร่ง และสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง

แนวคิดของ Stogdill (1974) ได้กำหนดลักษณะที่ดีของผู้นำไว้ 6 ด้าน คือ 1) ลักษณะทางกาย (Physical characteristics) คือ ผู้ที่มีความเข้มแข็ง มีบุคลิกภาพด้านร่างกายสง่าผ่าเผย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ 2) ภูมิหลังทางสังคม (Social background) คือ ผู้ที่มีการศึกษาดี และมีสถานะทางสังคมที่ดี 3) สติปัญญาและความรู้ความสามารถ (Intelligence) เป็นผู้มีสติปัญญา มีความสามารถในการตัดสินใจ และมีทักษะในการสื่อสาร 4) บุคลิกภาพ (Personality) เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเชื่อมั่นในตนเอง 5) มีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-relates characteristics) คือ เป็นผู้ที่ทำอะไรต่าง ๆ ให้ดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งทำงานเป็นสำคัญ 6) ลักษณะทางสังคม (Social characteristics) คือ เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและผู้อื่นๆ เข้าสังคมเก่ง มีความเฉลียวฉลาดในการเข้าสังคม

แนวคิดของ Bass (1990) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดี ซึ่งเกิดจากทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำกว่า 163 เรื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1948-1970 ว่าขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 6 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stogdill (1974) คือ 1) คุณลักษณะทางร่างกาย 2) ภูมิหลังทางสังคม 3) สติปัญญา 4) บุคลิกภาพ 5) คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และ 6) คุณลักษณะทางสังคม Bass ยังได้แสดงแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาวิจัยจำนวนมากว่า การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในระยะเริ่มแรกนั้น เป็นการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้นำกับบุคคลที่เป็นผู้ตาม และทฤษฎีกลุ่มนี้มีสมมติฐานว่าผู้นำเป็นโดยกำเนิด ไม่ใช่ถูกสร้างขึ้น

นอกจากนี้ แนวคิดของ DuBrin (1995) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลว่าแบ่งเป็น 1) คุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป และคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน 2) แรงจูงใจของภาวะผู้นำ 3) ปัจจัยด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และ 4) อิทธิพลของพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมของภาวะผู้นำ

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการสำรวจองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจ โดยงานวิจัยนี้ได้รวบรวมปัจจัยต่างๆ จากแนวคิดคุณลักษณะผู้นำของ Stogdill (1974) ได้แก่ 1) ลักษณะทางกาย 2) ภูมิหลังทางสังคม 3) ความรู้ความสามารถ และ 4) บุคลิกภาพ ของ Gardner (1986) ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านการทำงาน และ 2) คุณลักษณะพิเศษเหนือผู้อื่น ของ Bass (1990) ได้แก่ 1) คุณลักษณะทางร่างกาย 2) ภูมิหลังทางสังคม 3) สติปัญญา 4) บุคลิกภาพ 5) คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และ 6) คุณลักษณะทางสังคม และของ DuBrin (1995) ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ 2) แรงจูงใจ 3) สติปัญญาและความรู้ มาเพื่อสำรวจตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี (Undergraduate degree) ด้านบริหารธุรกิจ หลักสูตร 4 ปี ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) และบัญชีบัณฑิต (บช.บ.)

ในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 ของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นนักศึกษาในชั้นปีที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษา ผ่านการศึกษารายวิชาต่างๆ ด้านบริหารธุรกิจ การฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมาแล้ว ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,164 คน และกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยอ้างอิงเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์หองค์ประกอบของคอมเพลย์และลี (Comrey & Lee, 1992) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 500 คน โดยจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา และกำหนดขนาดตัวอย่างตามแต่ละสาขาวิชาแปรผันตามจำนวนนักศึกษาที่มีมากน้อยแตกต่างกัน ดังตาราง 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น ภูมิอย่างมีสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนในแต่ละช่วงชั้นต่อจำนวนประชากรทั้งหมด แบ่งเป็นช่วงชั้น 5 สาขาวิชาด้านบริหารธุรกิจ ได้แก่ การจัดการ การตลาด การบัญชี ระบบสารสนเทศ และการจัดการโลจิสติกส์ ซึ่งมีขนาดตัวอย่างเป็นสัดส่วนแปรผันตามจำนวนนักศึกษาที่สังกัดในแต่ละสาขา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวนการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมารวมทั้งสิ้น 500 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สาขาวิชา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
การจัดการ	286	123
การตลาด	249	107
การบัญชี	266	114
ระบบสารสนเทศ	153	66
การจัดการโลจิสติกส์	210	90
รวม	1,164	500

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่กำลังศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) และประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ เป็นคำถามวัดคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ ซึ่งผู้วิจัยตั้งคำถามจากแนวคิดคุณลักษณะของผู้นำของ Stogdill (1974), Gardner (1986), Bass (1990) และ DuBrin (1995) ในประเด็นที่นักคิดทั้งหลายกล่าวไว้อย่างสอดคล้องกัน แล้วนำมาปรับเป็นรูปแบบของข้อคำถามที่เข้ากับบริบทปัจจุบัน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert scale) แบ่งการวัดเป็นมาตร 5 ระดับ ได้แก่ (5) มากที่สุด (4) มาก (3) ปานกลาง (2) น้อย และ (1) น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น ดังนี้

1) การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำปรีกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ (Wording) ในการตั้งคำถามแต่ละข้อ ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นๆ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551)

2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือที่ได้จากข้อ 1) ไปปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาความเชื่อมั่นของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นแอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Jump, 1978) ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อมั่นที่สูงมากเพียงพอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ และแปลความหมายของค่าคะแนนโดยใช้เกณฑ์ตามแนวทางของ Best (1981) แบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ 1) 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 2) 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก 3) 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 4) 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ 5) 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้การทดสอบค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ด้วยค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity และค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) เพื่อตรวจสอบและหาข้อสรุปว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ผลการทดสอบค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1.0 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (สุภมาส อังสุโชติ และคณะ, 2552) ส่วนผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่า 6680.762 มีนัยสำคัญเท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548; Burns, 1990)

ในการสกัดองค์ประกอบใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) โดยกำหนดค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่า 1.0 (Hair, Black, Babin & Tatham, 2006: 129) ร้อยละของความแปรปรวนสะสม 60 ขึ้นไป และคำนวณค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรข้อคำถามโดยการหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor rotation) แบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีวารีแมกซ์ (Varimax rotation) เพื่อให้ตัวแปรสัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและคัดเลือกตัวแปรข้อคำถามเข้าร่วมในองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2552) แสดงรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าไอเกนและร้อยละความแปรผันของวิธี PCA และการหมุนแกนองค์ประกอบแบบวิธีวาริแมกซ์

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %
1	10.383	27.325	27.325	3.203	8.430	8.430
2	2.412	6.348	33.673	2.758	7.257	15.687
3	1.904	5.010	38.683	2.728	7.178	22.864
4	1.469	3.865	42.548	2.560	6.736	29.601
5	1.321	3.477	46.025	2.398	6.312	35.912
6	1.173	3.086	49.110	2.378	6.259	42.171
7	1.121	2.950	52.060	1.972	5.188	47.360
8	1.109	2.918	54.978	1.969	5.182	52.541
9	1.046	2.753	57.730	1.654	4.353	56.894
10	1.006	2.647	60.378	1.324	3.483	60.378

3.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ใช้การทดสอบที (t-test) กับเพศ และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) กับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสม และทดสอบรายคู่ (Multiple Comparison / Post Hoc Test) ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) กรณีที่มีนัยสำคัญจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 68.60 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 350 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ศึกษาในสาขาวิชาการจัดการมากที่สุด 123 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 22.80 มีเกรดเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 33.40 และไม่มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ 454 คน คิดเป็นร้อยละ 90.80

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะและระดับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจ

จากตาราง 2 เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาจำนวน 500 คน พบว่ามีองค์ประกอบหลัก 10 ด้าน มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2552) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรข้อคำถามทั้งหมด ได้ร้อยละ 60.38 โดยจำแนกและตั้งชื่อองค์ประกอบให้สอดคล้องกับตัวแปรที่บรรจุอยู่ในองค์ประกอบ แสดงรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0

องค์ประกอบ	Factor Loading	Mean	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
1. ความคิดสร้างสรรค์				
1. ชอบทำงานที่ท้าทาย ไม่จำเจ	0.723	3.89	0.816	มาก
2. คิดที่จะทำสิ่งที่แตกต่างและไม่ซ้ำกับงานของใคร	0.680	3.70	0.775	มาก
3. การทำงานตามความคิดของตนเองมากกว่าทำตามผู้อื่น	0.642	3.80	0.796	มาก
4. การนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนและการทำงาน	0.635	3.77	0.790	มาก
5. การเข้าไปดูและซักถามเมื่อพบเห็นสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ	0.542	3.70	0.820	มาก
6. ต้องการทำสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา	0.514	3.90	0.755	มาก
2. การทำงานเป็นทีม				
1. สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ผู้อื่นได้	0.743	3.61	0.795	มาก
2. เป็นผู้ประสานงานให้การทำงานกลุ่มสำเร็จราบรื่น	0.706	3.60	0.804	มาก
3. สามารถแบ่งสรรหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกในการทำงานกลุ่ม	0.698	3.75	0.831	มาก
3. การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง				
1. มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและการทำงาน	0.716	3.90	0.745	มาก
2. เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย	0.670	3.86	0.743	มาก
3. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	0.658	3.92	0.702	มาก
4. มีความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	0.511	3.87	0.749	มาก
4. การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว				
1. ให้ความเป็นกันเองกับทุกคน	0.731	4.07	0.747	มาก
2. สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว	0.626	3.95	0.740	มาก
3. เข้าใจธรรมชาติและแตกต่างของแต่ละบุคคล	0.622	4.02	0.702	มาก
5. การคิดและการแก้ปัญหา				
1. สามารถคิดและตัดสินใจทำอะไรได้ด้วยตนเอง	0.632	3.89	0.741	มาก
2. สามารถคิดวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ได้อย่างมีระบบ	0.593	3.61	0.774	มาก
3. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ ได้	0.564	3.68	0.756	มาก
4. สามารถหาทางเลือกและเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติ	0.560	3.85	0.711	มาก
6. ความกล้าเปลี่ยนแปลง				
1. ชอบคิดจินตนาการถึงสิ่งใหม่ๆ	0.668	3.82	0.799	มาก
2. ไม่ชอบวิธีการทำงานหรือแก้ปัญหาแบบเดิมๆ	0.661	3.71	0.785	มาก
3. ชอบเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ ที่พิจารณาแล้วมองเห็นหนทางที่จะเป็นไปได้	0.622	3.70	0.773	มาก
4. ชอบศึกษาหาความรู้เรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ	0.502	3.75	0.810	มาก
7. บุคลิกภาพ				
1. ใจกว้าง โอบอ้อมอารี	0.724	4.08	0.657	มาก
2. มองโลกในแง่ดี คิดบวกอยู่เสมอ	0.646	3.92	0.745	มาก
3. เป็นคนมีอารมณ์ขัน	0.506	4.14	0.814	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	Factor Loading	Mean	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร				
1. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์	0.778	4.06	0.733	มาก
2. มีความสามารถส่งข้อมูลข่าวสารจำนวนมากไปถึงบุคคลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว	0.739	3.91	0.748	มาก
3. มีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารเป็นอย่างดี	0.531	3.72	0.799	มาก
9. คุณธรรม จริยธรรม				
1. ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต	0.753	4.22	0.650	มาก
2. ยึดมั่นในความยุติธรรม	0.718	4.23	0.661	มาก
10. การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง				
1. ความตระหนักว่าตนต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถต่างๆ อีกมากมาย	0.748	4.15	0.723	มาก

ตาราง 3 แสดงองค์ประกอบหลักของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งประกอบด้วย 10 ด้าน โดยรายละเอียดทั้งหมดของแต่ละองค์ประกอบมีระดับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ในยุคประเทศไทย 4.0

ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่แตกต่างกันมี 10 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4 และ 5

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ในยุคประเทศไทย 4.0 ด้านเพศ ชั้นปี และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ

องค์ประกอบ	เพศ		ชั้นปี		การมีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรม	
	t	Sig.	t	Sig.	t	Sig.
1. ความคิดสร้างสรรค์	2.761	0.006*	-0.245	0.806	2.367	0.018*
2. การทำงานเป็นทีม	-2.187	0.029*	1.937	0.053	0.749	0.454
3. การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง	-1.740	0.082	2.537	0.011*	3.826	0.000*
4. การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว	-0.088	0.930	2.181	0.030*	2.247	0.025*
5. การคิดและการแก้ปัญหา	0.588	0.557	1.031	0.303	3.802	0.000*
6. ความกล้าเปลี่ยนแปลง	3.151	0.002*	-0.139	0.889	2.823	0.005*
7. บุคลิกภาพ	0.018	0.985	3.526	0.000*	1.658	0.098
8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	0.820	0.413	0.723	0.470	2.204	0.028*
9. คุณธรรม จริยธรรม	-0.786	0.432	2.425	0.016*	2.165	0.031*
10. การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	-0.024	0.981	0.661	0.509	-0.298	0.767

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 ด้านสาขาวิชาที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสม

องค์ประกอบ	สาขาวิชาที่ศึกษา		เกรดเฉลี่ยสะสม	
	F	Sig.	F	Sig.
1. ความคิดสร้างสรรค์	2.337	0.054	0.643	0.632
2. การทำงานเป็นทีม	8.021	0.000*	0.820	0.513
3. การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง	6.690	0.000*	2.779	0.026*
4. การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว	0.153	0.962	0.279	0.892
5. การคิดและการแก้ปัญหา	3.165	0.014*	0.907	0.460
6. ความกล้าเปลี่ยนแปลง	2.111	0.078	1.029	0.392
7. บุคลิกภาพ	3.210	0.013*	0.571	0.684
8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1.502	0.200	1.532	0.192
9. คุณธรรม จริยธรรม	3.223	0.013*	1.163	0.326
10. การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	2.601	0.035*	1.605	0.172

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

1. ความคิดสร้างสรรค์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.761$, $Sig.=0.006$) และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.367$, $Sig.=0.018$)

2. การทำงานเป็นทีม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-2.187$, $Sig.=0.029$) และการศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=8.021$, $Sig.=0.000$)

3. การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีที่แตกต่างกัน มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.537$, $Sig.=0.011$) การมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.826$, $Sig.=0.000$) สาขาวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=6.690$, $Sig.=0.000$) และเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.779$, $Sig.=0.026$)

4. การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกัน มีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.181$, $Sig.=0.030$) และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.247$, $Sig.=0.025$)

5. การคิดและการแก้ปัญหา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีการคิดและการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.802$, $Sig.=0.000$) และการศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีการคิดและการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=3.165$, $Sig.=0.014$)

6. ความกล้าเปลี่ยนแปลง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความกล้าเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.151$, $Sig.=0.002$) และมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีความกล้าเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.823$, $Sig.=0.005$)

7. บุคลิกภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกัน มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.526$, $Sig.=0.000$) และสาขาวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=3.210$, $Sig.=0.013$)

8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.204$, $Sig.=0.028$)

9. คุณธรรม จริยธรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีที่แตกต่างกัน มีคุณธรรม จริยธรรม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.425$, $Sig.=0.016$) การมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีคุณธรรม จริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.165$, $Sig.=0.031$) และสาขาวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีคุณธรรม จริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=3.223$, $Sig.=0.013$)

10. การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.601$, $Sig.=0.035$)

นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยสถิติ Fisher's Least Significant Difference (LSD) ในกรณีที่มียุทธศาสตร์จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา ผลการทดสอบรายคู่เป็นดังนี้

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการจัดการมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม แตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ และนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการจัดการมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาระบบ

สารสนเทศ ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพุดิตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาระบบสารสนเทศ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพุดิตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ และนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพุดิตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการคิดและการแก้ปัญหา พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการจัดการมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการคิดและการแก้ปัญหาแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาการบัญชี ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการคิดและการแก้ปัญหาแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบที่ 7 ด้านบุคลิกภาพ พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการจัดการมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพแตกต่างกับสาขาวิชาระบบสารสนเทศ ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศและสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ และนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบที่ 9 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการตลาดมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับสาขาวิชาการบัญชี ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ และสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบที่ 10 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการจัดการมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองแตกต่างกับสาขาวิชาการบัญชี ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองแตกต่างกับนักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้การทดสอบรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยสถิติ LSD ในกรณีที่มีนัยสำคัญจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมยังพบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพุดิตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.50 ในขณะที่นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 – 2.50 มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำด้านการประพุดิตนเป็นแบบอย่างแตกต่างกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 และ 3.01-3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ในยุคประเทศไทย 4.0 สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบและระดับของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจในประเทศไทย 4.0 พบว่าตัวแปรทั้งสิ้น 33 ตัวแปร สามารถจัดองค์ประกอบ (Component) ได้ทั้งหมด 10 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์ เป็นไปตามทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait theories) ของ Gardner (1986) ที่ระบุว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็น 1 ใน 9 งานที่ผู้นำจำเป็นต้องมี (The tasks of leadership) และสอดคล้องกับ Alma Harris (2009) ที่กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะในการคิดหาวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์ ซึ่งองค์ประกอบนี้มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 6 ตัวแปร เป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) ความชอบทำงานที่ท้าทาย ไม่จำเจ 2) ความคิดที่จะทำสิ่งที่แตกต่างและไม่ซ้ำกับงานของใคร 3) การทำงานตามความคิดของตนเองมากกว่าทำตามผู้อื่น 4) การนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนและการทำงาน 5) การเข้าไปดูและซักถามเมื่อพบเห็นสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ และ 6) มีความต้องการทำสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

องค์ประกอบที่ 2 การทำงานเป็นทีม มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) ความสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการทำงานให้ผู้อื่นได้ 2) การเป็นผู้ประสานงานให้การทำงานกลุ่มสำเร็จราบรื่น และ 3) มีความสามารถในการแบ่งสรรหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกในการทำงานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ Kreitner & Angelo (2007) กล่าวว่าการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ผู้นำไม่ได้มีบทบาทแค่การนำตนเองและนำคนอื่นเท่านั้น แต่ผู้นำที่มีภาวะผู้นำต้องสร้างผู้นำให้สามารถนำตนเองและขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2553) ที่พบว่า การส่งเสริมแรงบันดาลใจผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ SMEs ในการกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team spirit) ให้มุ่งมั่นทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 3 การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 4 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) การมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและการทำงาน 2) มีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย 3) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ 4) มีความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass & Avolio (1994) ที่ระบุว่าพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ตาม ผู้ตามจะรับรู้พฤติกรรมของผู้นำและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรม การประพฤติตนเป็นแบบอย่างจึงเป็นหนึ่งองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำที่สำคัญในปัจจุบัน

องค์ประกอบที่ 4 การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิชญ รัตนสิทธิ์, ประสงค์ ตันพิชัย และวรรณ อึ้งสิทธิพูนพร (2559) ที่พบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยข้อหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษา โดยมีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย

1) การมีความเป็นกันเองกับทุกคน 2) ความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว และ 3) เข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

องค์ประกอบที่ 5 การคิดและการแก้ปัญหา มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 4 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) การคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง 2) คิดวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ได้อย่างมีระบบ 3) สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และ 4) สามารถหาและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติ สอดคล้องกับ Flores et al. (2012) ที่กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์วิพากษ์ (Critical thinking) เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้นำรุ่นใหม่ต้องได้รับการพัฒนาผ่านระบบการศึกษา เนื่องจากผู้นำต้องมีความสามารถในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีความซับซ้อนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้นำที่มี Critical thinking จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 6 ความกล้าเปลี่ยนแปลง มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 4 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) การคิดจินตนาการสิ่งใหม่ๆ 2) ไม่ชอบวิธีการทำงานหรือแก้ปัญหาแบบเดิมๆ 3) ชอบเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ และ 4) ชอบศึกษาหาความรู้เรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ, กรณ์ศุภมาส เอ่งฉ้วน และ จริญญา ชำนาญไพโร (2557: 121) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เกิดจากการได้รับการส่งเสริมให้มองเห็นปัญหาในมุมมองที่หลากหลาย วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาใหม่ๆ ด้วยมุมมองที่แตกต่างจากวิธีคิดเดิมๆ

องค์ประกอบที่ 7 บุคลิกภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aiste Dirzyte, Aleksandras Patapas and Vainius Smalskys (2013) ที่พบว่าคุณลักษณะทางบุคลิกภาพทำให้เกิดผู้นำที่มีประสิทธิผล โดยองค์ประกอบนี้มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) ความใจกว้าง โอบอ้อมอารี 2) การมองโลกในแง่ดี คิดบวกอยู่เสมอ และ 3) มีอารมณ์ขัน สอดคล้องกับแนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในมิติประนีประนอมของ Costa and McCrae (1992) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Judge et al. (2000) ที่พบว่าบุคลิกภาพแบบประนีประนอม (Agreeableness) มีผลเชิงบวกต่อการมีภาวะผู้นำ

องค์ประกอบที่ 8 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สอดคล้องกับ ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, สิริฉันท สธิกรกุล เทชพาหพงษ์ และปทีป เมธาคุณวุฒิ (กำลังจัดพิมพ์) ที่กล่าวว่าผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้ที่มีความสามารถและรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยองค์ประกอบนี้มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบ 3 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ 2) สามารถส่งข้อมูลข่าวสารไปถึงบุคคลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว และ 3) มีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำในยุคใหม่ เป็นไปตามที่ M.S. Rao (2013) กล่าวว่า การสื่อสาร (communication) เป็นทักษะหนึ่งในบรรดาทักษะ (soft skills) 11 อย่าง (11C) ที่ผู้นำควรมี และสอดคล้องกับ พสุธิดา ตันตราจิน และ ธีระวัฒน์ จันทิก (2559: 937) ที่กล่าวว่าผู้นำบุคลากรรุ่นใหม่คือผู้สร้างสรรค์เรื่องเทคโนโลยีให้เข้ามามีบทบาทต่อการทำงาน ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดสังคมการเรียนรู้ เพื่อ

ต่อยอดไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ทั้งยังต้องมีบทบาทในการเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดความสำเร็จและความเจริญเติบโตขององค์กร

องค์ประกอบที่ 9 คุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับ ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, สิริพันธ์ สิริกุล เตชพาพงษ์ และ ปทีป เมธาคณวุฒิ (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์) และสมเกียรติ สุทธิธรร (2549) ที่พบว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งในคุณลักษณะผู้นำของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 2 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย 1) การยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและ 2) มีความยุติธรรม เป็นไปตามหลักการที่ว่าผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณธรรมนำผลงาน คือมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น เสียสละ อดทน และคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2555; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557 อ้างถึงใน ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ และคณะ, กำลังจัดพิมพ์)

องค์ประกอบที่ 10 การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีตัวแปรจัดเข้าองค์ประกอบนี้จำนวน 1 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรภายในองค์ประกอบพบว่าประกอบด้วย ความตระหนักว่าตนต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถต่างๆ อีกมากมาย สอดคล้องกับ Leavy (2016) ซึ่งกล่าวว่าการพัฒนาตนเอง (Self-development) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ผู้นำในปัจจุบันควรมี มิใช่เพียงแค่การมีความรู้ความสามารถเท่านั้น

จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจทั้ง 10 องค์ประกอบ ล้วนสอดคล้องกับโมเดลประเทศไทย 4.0 (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559: 2) เนื่องจากวิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การที่จะพัฒนาประเทศไปสู่จุดนั้นได้ย่อมต้องอาศัยผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เป็นอย่างดี มีคุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีศักยภาพ มีคุณค่า ทั้งยังช่วยสนับสนุนสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาซึ่งจะเป็นฐานรากที่สำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การพัฒนานักศึกษาบริหารธุรกิจให้มีองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำที่ครบถ้วนจึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านบริหารธุรกิจเพื่อเตรียมพร้อมต่อการก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ในยุคประเทศไทย 4.0

2. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำที่ต่างกัน โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านเพศ จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน โดยเพศชายมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศหญิงในองค์ประกอบที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์ และองค์ประกอบที่ 6 ความกล้าเปลี่ยนแปลง ขณะที่เพศหญิงมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศชายในองค์ประกอบที่ 2 การทำงานเป็นทีม แตกต่างจากผลการศึกษาของ อนงค์นาถ ยุวพันธุ์ (2555) ที่พบว่านักศึกษา

เพศหญิงมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีการทำงานเป็นทีมมากกว่าเพศหญิง

2) ด้านชั้นปีที่ศึกษา จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่าชั้นปีที่ 3 ในองค์ประกอบที่ 7 บุคลิกภาพ และองค์ประกอบที่ 9 คุณธรรมจริยธรรม ในขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่าชั้นปีที่ 4 ในองค์ประกอบที่ 3 การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และองค์ประกอบที่ 4 การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว ซึ่งผลการวิจัยแตกต่างจาก สมเกียรติ สุทธิธรร (2549: 88) ที่พบว่าระดับชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกันมีบุคลิกภาพและภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน

3) ด้านสาขาวิชาที่ศึกษา จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน ทั้งในด้านการทำงานเป็นทีม การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การคิดและการแก้ปัญหา บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม และการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับการวิจัยของ ทศพล กระต่ายน้อย (2555: 194) ที่พบว่าคณะที่แตกต่างกันมีผลต่อความแตกต่างของระดับอุปนิสัย (Traits) ที่นำไปสู่การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลทุกอุปนิสัย

4) ด้านเกรดเฉลี่ยสะสม จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีระดับเกรดเฉลี่ยสูงกว่ามีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่านักศึกษาที่มีระดับเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า ในองค์ประกอบที่ 3 การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง แตกต่างไปจากผลการวิจัยของ สมเกียรติ สุทธิธรร (2549) ที่พบว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

5) ด้านการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ ที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ มีคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ฯ ในองค์ประกอบที่ 1, 3, 4, 5, 6, 8 และ 9 ความคิดสร้างสรรค์ การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว การคิดและการแก้ปัญหา ความกล้าเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และคุณธรรม จริยธรรมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ (2557: 41) ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนคือการพัฒนาผู้นำนักศึกษาในฐานะทีมงานของฝ่ายกิจการนักศึกษาที่จะร่วมดำเนินงานพัฒนานักศึกษาโดยจัดกิจกรรมเสริมสร้างให้มีความสามารถในการร่วมมือ ร่วมใจ วางแผนกับอาจารย์และทีมงานในการจูงใจ สร้างความไว้วางใจ และร่วมตัดสินใจ พร้อมกับการมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้นำนักศึกษา ขณะที่ผลการวิจัยแตกต่างไปจาก อภิชน สมมิตร (2552) ที่พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามาก และนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาน้อยมีภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ค้นพบองค์ประกอบและระดับของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ในยุคประเทศไทย 4.0 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงการจัดการเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษา ในปัจจุบันตามผลการศึกษา ดังนี้

1) ผู้บริหารหลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจ ตลอดจนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาด้านบริหารธุรกิจ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งสามารถสอดแทรกกระบวนการและกิจกรรมในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาภาวะผู้นำผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นทั้งในระดับหลักสูตร คณะ และสถาบัน

1.1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำส่งต่างๆ คิดที่จะทำสิ่งที่แตกต่างและไม่ซ้ำกับผลงานของใคร นำ วิธีการใหม่ๆ มาใช้กับการศึกษาและการทำงาน ไม่ปิดกั้นความคิดใหม่ๆ ของผู้เรียน เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าตัดสินใจบนแนวทางที่อาจเป็นไปได้ อันเป็นการปูพื้นฐานให้เกิดนวัตกรรมและความรู้ใหม่ๆ ในอนาคต

1.2) ด้านการทำงานเป็นทีม หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน เป็นทีมผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษาต่างๆ เช่น การจัดบรรยากาศการเรียนเป็นกลุ่ม การ ทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำกลุ่ม ผู้นำทีม ให้มีในตัวผู้เรียน ทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จัก ปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3) ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่ดี ให้แก่ผู้เรียน ทั้งในด้านความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบต่องานและสังคม ความเสียสละ และความมี ระเบียบวินัย โดยปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องทั้งระดับคณะและสาขาวิชา

1.4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรกำหนดกิจกรรม นักศึกษาต่างๆ ที่มีรูปแบบเพื่อเสริมสร้างการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความสามารถใน การปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อการเป็นผู้นำอย่างมี ประสิทธิภาพ

1.5) ด้านการคิดและการแก้ปัญหา หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรกำหนดรูปแบบและแนวทางการ พัฒนานักศึกษาที่จะส่งเสริมทักษะในการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความเป็นเหตุและผล ผ่านกรณีศึกษาและโครงการ ต่างๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้สามารถคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างทักษะในการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน

1.6) ด้านความกล้าเปลี่ยนแปลง หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจควรมีแนวทางในการเสริมสร้าง บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดจินตนาการ และกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง มี ความใฝ่รู้ และมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงแนวคิด การเรียน และการ ทำงานไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

1.7) ด้านบุคลิกภาพ หลักสูตรด้านบริหารธุรกิจควรเน้นให้ความสำคัญ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพทั้งด้านร่างกาย ความประพฤติ และจิตใจ ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลิกภาพการแสดงออก การวางตัว รวมถึงการแต่งกาย ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพความเป็นผู้นำที่น่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

1.8) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หลักสูตรด้านบริหารธุรกิจควรเน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดฝึกอบรม สอดแทรกเครื่องมือเทคโนโลยีเข้าไปในรายวิชาต่างๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำนายคใหม่ให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้นำในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและยุคประเทศไทย 4.0

1.9) ด้านคุณธรรมจริยธรรม หลักสูตรด้านบริหารธุรกิจควรเน้นการจัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตร โดยเน้นการสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมจริยธรรม เน้นหลักจริยธรรมสำหรับความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความตรงต่อเวลา และความเสียสละ ซึ่งเป็นการหล่อหลอมให้ผู้นำรุ่นใหม่มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ ทักษะ และความสามารถ

1.10) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง หลักสูตรด้านบริหารธุรกิจควรเน้นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ โดยเฉพาะความรู้นอกชั้นเรียน หมั่นปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รู้จักนำจุดบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นผู้นำในอนาคตที่สมบูรณ์

2) จากผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรชีวสังคม ได้แก่ เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม และการมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาหรือชมรมต่างๆ มีผลต่อคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาที่แตกต่างกัน

ด้านเพศของนักศึกษา จากผลการวิจัยนี้พบว่าเพศชายมีคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์และความกล้าเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศหญิง จึงเสนอแนะว่าหากต้องการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในเพศหญิงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะในองค์ประกอบที่ 1 คือความคิดสร้างสรรค์ และองค์ประกอบที่ 6 ความกล้าเปลี่ยนแปลงมากเป็นพิเศษ

ด้านชั้นปีที่ศึกษา จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะภาวะผู้นำมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในองค์ประกอบที่ 7 บุคลิกภาพ และองค์ประกอบที่ 9 คุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษาบริหารธุรกิจตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาในชั้นปีที่ 1 เพื่อให้มีคุณลักษณะดังกล่าวติดตัวไปจนสำเร็จการศึกษาและออกไปปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ผู้บริหารหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจทุกสาขาวิชาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำให้มีในตัวผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านการทำงานเป็นทีม การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การคิดและการแก้ปัญหา บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม และการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยพัฒนาตั้งแต่แรกเข้าศึกษา ระหว่างที่ศึกษา และการเตรียมพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษารวมถึงหน่วยงานระดับคณะ สาขาวิชา และหลักสูตร ควรจัดการเรียนการสอนทั้งในรายวิชาของแต่ละสาขาควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะด้านการบริหารจัดการ ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น ชมรมและสโมสรนักศึกษาต่างๆ อันจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำให้เพิ่มพูนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) องค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจที่ค้นพบนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ทั้งนี้หากต้องการองค์ประกอบที่มีความซับซ้อนและละเอียดมากยิ่งขึ้น อาจต้องศึกษาปัจจัยอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านภูมิหลังและครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถ และปัจจัยเชิงจิตวิทยา เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรนำผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งนี้ไปทำการศึกษาลงลึกไปในแต่ละองค์ประกอบเพื่อนำไปสู่การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจ ทั้งยังทำให้เกิดเครื่องมือวัดใหม่ๆ ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น
- 3) จากการศึกษาที่พบว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาบริหารธุรกิจที่สำคัญและมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากคือองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงเสนอให้งานวิจัยในอนาคตศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการสร้างนวัตกรรม ในยุคประเทศไทย 4.0
- 4) ควรนำตัวแบบองค์ประกอบไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำบุคลากรรุ่นใหม่ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยบัญชา. (2548). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร, อรรถพงษ์ โภชน์เกาะ, วิสฐศักดิ์ รักพร, จิรยุทธ พูลศิริ, สุขุม พระเดชพงษ์, ประณต นาคะเวช, . . . นาวี กองเกิด (2557). รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 20(2), 37-45.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (ม.ป.ป.). *ยุควิกฤตเด็กและเยาวชน...ขาดภาวะผู้นำ*. (3 เมษายน 2560), จาก <http://www.kriengsak.com/node/49>.
- ต้องลักษณะ บุญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 7(1), 217-225.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. กทม: ประสานการพิมพ์.
- ทศพล กระต่ายน้อย. (2555). *ภาวะผู้นำของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, รัฐประศาสนศาสตร์.
- ธัญญา ประจงใจ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมตามความคิดของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, สาขาการบริหารการศึกษา.

- ชัยวิทย์ ศรีจันทร์, สิริฉันท สติกรุล เทชพาหพงษ์ และ ปทีป เมธาคณวุฒิ. (กำลังจัดพิมพ์). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษา. *วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย*, 29(2).
- นัยน์พร ปะทิ. (2556). องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา.
- พรพิชญา รัตนสิทธิ์, ประสงค์ ตันพิชัย และ วรณ อึ้งสิทธิพูนพร. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(3), 602-614.
- พสุธิตา ตันตราจิน และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำของบุคลากรรุ่นใหม่เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 932-948.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายวิชาภาวะผู้นำ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2553). การศึกษาภาวะผู้นำและทิศทางใหม่เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA Development Journal*, 50(1), 80-99.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ สุทธิธารกร. (2549). ภาวะผู้นำของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรังสิต, สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ. (2559). *Academic Focus ประเทศไทย 4.0*. [เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/library>.
- สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิภา ภิธัญญานวัฒน์. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่งคั่งการพิมพ์.
- สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ, กรณ์สุภมาส เองฉ้วน และ จรูญ ชำนาญไพร. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในมุมมองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 1(2), 110-125.
- อนงค์นาถ ยุวพันธุ์. (2555). ภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ.

อภิชน สมมิตร. (2552). *ความเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน การปรับตัวทางสังคม และภาวะผู้นำของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

Aiste Dirzyte, Aleksandras Patapas and Vainius Smalskys. (2013). What personality traits make an effective leader? *International Journal of Arts and Commerce*, 2(10), 125-131.

Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership theory, research, and managerial applications* (3rd ed.). New York: The Free Press.

Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformational leadership*. Thousand Oaks: SAGE.

Best, J. W. (1981). *Research in education*. (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Leavy, B. (2016). Effective leadership today-character not just competence. *Strategy & Leadership*, 44(1), 20-29.

Bryman, A. (1992). *Charisma and leadership in organizations*. Newbury Park, CA: Sage.

Burns, R. (1990). *Introduction to research methods*. Melbourne: Longman Chesire.

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO personality inventory and NEO five factor inventory: professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

DuBrin, A. J. (1995). *Leadership: research findings, practice, and skills*. Boston: Houghton Mifflin.

Fiedler, F. E. (1971). *Leadership*. New York: General Learning.

Flores, K. L., Matkin, G. S., Burbach, M. E., Quinn, C. E., & Harding, H. (2012). Deficient critical thinking skills among college graduates: Implications for leadership. *Educational Philosophy and Theory*, 44(2), 212-230.

Gardner, J. W. (1986). *Leadership papers 1: The nature of leadership*. Washington, DC: Independent Sector.

Gardner, J. W. (1986). *Leadership papers 2: The tasks of leadership*. Washington, DC: Independent Sector.

Gardner, J. W. (1986). *Leadership papers 3: The heart of the matter-leader-constituent interaction*. Washington, DC: Independent Sector.

Hair, Jr., J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

Harris, A. (2009). Creative leadership: Developing future leaders. *Management in Education*, 23(1), 9-11.

- Hersey, P., Blanchard, K. H., & Johnson, D. E. (1996). *Management of organizational behavior* (7th ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- House, R. J. (2004). *Culture, leadership, and organizations: the GLOBE study of 62 societies*. Thousand Oaks: SAGE.
- Judge, T. A., & Bono, J. E. (2000). Five-factor model of personality and transformational leadership. *Journal of Applied Psychology*, 85(5), 751-765.
- Jump, N. (1978). *Psychometric theory* (2nd Ed.). New York: McGraw Hill.
- Kreitner, R., & Angelo, K. (2007). *Organizational behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Rao, M. S. (2013). Soft leadership: A new direction to leadership. *Industrial and Commercial Training*, 45(3), 143-149.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: a survey of theory and research*. New York: The Free Press.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Angsuchoti, S., Wijitwanna, S. & Pinyopanuwat, R. (2009). *Statistical analysis for social science and behavioral science research: LISREL Techniques*. Bangkok: Chareondeemunkong.
- Boontham, T. (2016). Leadership in digital economy era and sustainable development of educational organizations. *Technical Education Journal, King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 7(1), 217-225.
- Chareonwongsak, K. (n.d.). *The crisis era of child and youth...Lack of Leadership*. Retrieved April 3, 2017 from <http://www.kriengsak.com/node/49>
- Chongvisal, R. (2010). The study of leadership and new direction for developing SMEs entrepreneurs. *NIDA Development Journal*, 50(1), 80-99.
- Grataynoi, T. (2012). *Leadership of social sciences students, Chiang Mai University*. (Master's Independent Study). Chiang Mai University, Public Administration.
- Nakvichet, K., Phokoh, A., Rakporn, V., Poolsiri, J., Pradejpong, S., Nakavej, P., . . . Kongkerd, N. (2014). A model for leadership development of private university student leaders. *Association of Private Higher Education Institutions of Thailand Journals (APHEIT Journals)*, 20(2), 37-45.
- Pati, N. (2013). *Factors of transformational leadership of school administrator under the department of education Bangkok Metropolitan Administration*. (Master's thesis). King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Educational Research and Evaluation.

- Prajongjai, T. (2014). *Relationship between transformational leadership and teamwork as teachers' opinion in basic school under the Office of Trat Primary Educational Service Area*. (Master's Thesis). Rambhai Barni Rajabhat University, Educational Administration.
- Phonghanyudh, S., Engchuan, K., & Chamnanprai, J. (2014). Confirmatory Factor Analysis of transformation leadership in the graduate students' perspectives. *Journal of Management Science*, 1(2), 110-125.
- Phusee-orn, S. (2008). *Statistics package for the social sciences research*. Kalasin: Prasan.
- Polsaram, P. (2012). *Lecture textbook in leadership*. Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Pongwichai, S. (2009). *Statistical analysis for research using computer* (20th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Rattanasit, P., Tanpichai, P., & Ungsitthipoonporn, W. (2016). The factors related to student's leadership in Kasetsart University, Kampangsan Campus. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9(3), 602-614.
- Sinlarat, P. (2014). *21st century skills must overcome the trap of the west*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sommit, A. (2009). *Self-efficacy, social Adjustment and leadership among Chiang Mai University Students participating in student activities*. (Master's Independent study). Chiang Mai University, Industrial and Organizational Psychology.
- Srichan, T., Sathirakul Tachaphahapong, S., & Methakunavudhi, P. (in press). A factor analysis of leadership in the twenty first century of student organization board. *Journal of Research Methodology*, 29(2).
- Sutthinarakorn, S. (2006). *Leadership of Rangsit University's Student*. (Master's thesis). Rangsit University, College of Social Innovation, Leadership in Society, Business and Politics.
- Tantrajin, P. & Chantuk, T. (2016). The young generation leadership development to learning organization. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 932-948.
- The Prime Minister's Office. (2017). *Blueprint and action plan to drive Thailand 4.0 Model to achieve a secure, wealthy and sustainable future*. N.P.: n.p.
- The Secretariat of the House of Representatives, Academic Office. (2016). Academic focus Thailand 4.0. [E-Document]. Retrieved from <http://www.parliament.go.th/library>
- Vanichbuncha, K. (2005). *Advance statistics analysis using SPSS for Windows*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Yuwapahan, A. (2012). *Leadership of graduate students in executive MBA Program, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University*. (Master's Independent Study). Chiang Mai University, Industrial Engineering.